

מאי - אוקטס 2023 ■ מס' 144 שנה 35

אוהב להיות הבית

דואר ניצחון משנת 1945. ראו עמוד 11

נושאון - ביטאון איל"ת - אגודה ישראלית לבלואות תמטית
עורך: יורם לוביאניקר מזכיר המערכת: רן ברש
עריכה גרפית: הדי אור

דוא"ל: noson.ed@gmail.com
בית יואל, נמל תל אביב 40, תל אביב 6350671
Nos'on ISSN 0792-6448

תוכן העניינים:

	דבר העורך	עמ' 2
	איגלו: בית משלג	עמ' 3
אריק שורץ	מים מתוקים אצלך בבית	עמ' 7
נמרוד דגני	מניעת תאונות בבית	עמ' 14
יוחנן מי-רז	קן לציפור	עמ' 19
דב טרגץ'	סיפורי מעטפות	עמ' 25
יוסי חרש	הגדרה קולעת בול	עמ' 27
	תמטיקה מתחת לפטיש	עמ' 29
	חידה בולאית	עמ' 31

ועד האגודה והפעילים:

יו"ר: יצחק ברק (השחר 34, ראשון לציון 7521640, 054-5314568, ifib@inter.net.il)
סגן יו"ר: מנחם לדור (ת.ד. 340, הר אדר 9083600, 054-4825007, ladom@gmail.com)
מזכיר וגזבר: רן ברש (היורה 1, ת.ד. 8486 גן יבנה 7086131, 052-5250780, ranb2000@gmail.com)
עורך "נושאון": יורם לוביאניקר (נמל תל אביב 40, תל אביב 6350671, 054-5402723, lubianiker@gmail.com)
חבר ועד: יהושע מגר (אשטרם 44, ראש פינה 12000, 052-8802725, jmagier@netvision.net.il)
חבר ועד: יהושע טילמן (דרך עכו 97א, קרית מוצקין 2637324, 054-9067030, b48705544@013.net)
ועדת ביקורת: יוחנן מי-רז (יו"ר), שלמה וורגן, גל שפרון.

שירותים לחברים: "נושאון" – שלוש פעמים בשנה, "נושאונט" – שלוש פעמים בשנה, שירותי ספריה תימאטית, מפגשים, סמינרים והרצאות, צוות מומחים, "שבל" (ביטאון התאחדות בולאי ישראל).

דמי חבר (2023): מבוגר – 160 ₪, נוער – 80 ₪.

תאריך אחרון למשלוח חומר לחוברת הבאה: 1.8.2023

דבר העורך

שלום לכם,

החוברת הנוכחית של "נושאון" מוקדשת לזירה הביתית: המאמר של **נמרוד דגני** מתאר את המהפכיה שהתחוללה בחיינו, כאשר בתי המגורים שלנו חוברו למים זורמים; **יוחנן מי-רז** מזהיר אותנו שגם בביתנו יכולות להתרחש תאונות, ומסביר כיצד עלינו להשמר מהן; **אריק שורץ** מספר על בית יוצא דופן – האיגלו, המשמש את תושבי השבטים בצפון קנדה ובגרילנד; ואילו **דב טרג'ל** מקשר את נושא החוברת לעולם בעלי החיים. המאמר שלו עוסק בקינים אותם בונות הציפורים השונות, ומראה את המגוון העצום שקיים בטבע. אני מודה בשמכם לכותבי המאמרים, אשר סיפקו לנו חומר מגוון ומרתק גם יחד, וזאת בנוסף למדורים הרגילים.

שורות אלו נכתבות בימים מלאי פעילות בולאית מבורכת. בחודש אפריל התקיימה "האקדמיה לבולאות", המציינת 75 שנה לעצמאותה של מדינת

ישראל. באתר האקדמיה, אשר יישאר "באוויר" עוד כמה שנים לפחות, ניתן למצוא תצוגות בולאיות רבות בנושא ארץ הקודש, ובהן גם תצוגות של חברי איל"ת. האקדמיה גם קיימה סדרת הרצאות באמצעות פלטפורמת "זום", וההקלטות של ההרצאות זמינות לכל באתר האינטרנט בכתובת <https://israel75.org.il>

בתחילת מאי מתקיימת תערוכת בולים מקומית בהיכל התרבות של כפר סבא. התערוכה, ביוזמתו של חברנו, **מוטי לייפר**, שהוא גם יושב ראש המועדון הבולאי בעיר, מתקיימת לכבוד מלאות 120 שנה לכפר סבא. אנו מזינים לעיריית כפר סבא, ובפרט לגברת **שולה שפיזמן**, מנהלת היכל התרבות, על הירתמותם לפרוייקט, ומסירים את הכובע בפני מוטי לייפר, שהוא הכוח המניע מאחורי התערוכה.

בסוף חודש מאי תתקיים תערוכת בולים עולמית בעיר אסן בגרמניה. אני מציג בתערוכה, ומשמש כקומיסר הישראלי. המציגים הנוספים בתערוכה הם **יצחק ברק**, **מנחם לדור**, **לורנס פישר** ו**פאולו דואק** – כולם חברי איל"ת. כה לחי!

בסוף חודש יוני תקיים התאחדות בולאי ישראל מפגש נוסף של "בוקר של בולים". חברי איל"ת מוזמנים, כמובן, להשתתף במפגש. פרטים מלאים מופיעים בשער הפנימי האחורי של חוברת זו.

ולסיום, כמה מחברינו הותיקים מתמודדים בימים אלה עם אתגרים רפואיים לא פשוטים. לא נוסף פרטים כדי לשמור על פרטיותם, אך נאחל לכולם החלמה שלמה ומהירה, ושיבה לפעילות מלאה. ובהזדמנות זו – חג עצמאות שמח!

שלכם,

יורם

איגלו: בית משלג אריק שורץ

איגלו, הנקרא גם אפוטיאק, הוא בית חורף זמני, תחליף לבקתת ציד ודיג של אנשי השבטים האינואיטים בצפון קנדה וגרינלנד. השם "איגלו" לקוח מהמילה ל"בית" בשפה האינואיטית. יש, כמובן, קשר בין השם איגלו לשם העיירה איגלוליק, ולאנשי שבט האיגלולירמיוט החיים על אי בעל אותו שם בטריטוריה נונבוט שבצפון קנדה. באלסקה היה קיים ישוב בשם "איגלו", כ-70 קילומטר מצפון לעיירה נום.

מכתב שנשלח מהישוב הזעיר "איגלו" באלסקה בשנת 1949, בתקופה בה חיו בו כ-64 תושבים. משרד הדואר במקום פעל בין השנים 1901 ל-1907, ושוב בין 1935 ל-1952. שימו לב שהיום בתאריך (ה-28 בחודש מרץ) מודפס הפוך, בשל טעות של פקיד הדואר בהרכבת החותמת.

למה איגלו?

השבטים האינואיטים היו שבטים נודדים, שחיו בעיקר מציד ודיג. בתקופת החורף המאוד ארוכה יצאו הציידים למסעות ציד כשהם רוכבים על מזחלות גדולות וכבדות ותומות לכלבים. המסעות לא התנהלו בדרכים מסודרות אלא בדרך של שיטוט אחרי בעלי החיים, מסעות שלקחו כמה ימים ולעיתים יותר מכך. בלילות היו הציידים חייבים למצוא או לבנות לעצמם מחסה מהרוחות והקור, משהו שאפשר לבנות בקלות ומהר, מחומרי גלם שנמצאו בכל מקום בשטח ובשפע. כך נולד האיגלו.

... על גבי מזחלות כלבים.

בני האינואיט יצאו בחורף למסעות ציד ...

איך בונים?

מבחינה ארכיטקטונית האיגלו הוא מבנה ייחודי ויוצא דופן: ניתן לבנות אותו מבלוקים נפרדים מבלי לבנות פיגומים או מבנה תומך. בנוסף, החום נשמר טוב יותר במבנים עגולים שצורתם גורמת לרוחות לגלוש מסביבם, מה שמקטין באופן משמעותי את איבוד החום שבתוכם.

את האיגלו לא בונים מקרח אלא משלג דחוס. שכבת השלג הטריה אינה מתאימה, ולכן צריך לחפור מעט ולחשוף את שכבת השלג שתחתיה. הכלי היחיד שיש בו צורך הוא סכין ארוך, המשמש לחיתוך קוביות שלג גדולות. הציד מסמן לעצמו עיגול על הקרקע ומתחיל להוציא ממנו קוביות שלג בגודל של כחצי מטר על מטר ובעובי של כ-20 סנטימטר, ומסדר אותן מסביב לעיגול, וכך למעשה מעמיק את רצפת האיגלו אל מתחת לפני הקרקע. אחרי שסיימו את תיחום האיגלו בשורת בלוקים ראשונה את ה"בלוקים" הבאים מסדרים בצורת ספירלה תוך יצירת שיפוע.

בדרך כלל נחוצים שני "בנאים" על מנת לבנות את האיגלו ביעילות ובקלות: את ה"בלוקים" האחרונים שסוגרים את תקרת האיגלו מחזיק אחד מהם מבפנים בזמן שהשני עולה על גבי המבנה מבחוץ ומניח את הבלוקים האחרונים. בראש הכיפה פותחים בדרך כלל חור לאיורור. עבודת הסיתות, ההתאמה דיוק השיפועים והחיבורים נעשים כולם באמצעות סכין השלג. את החריצים ממלאים בשלג ואת פתח הכניסה חותכים רק לאחר סיום הבניה. לעיתים, בהתאם לגודל האיגלו לזמן השימוש המתוכנן ולמזג האויר בונים ליד הפתח מעין מנהרת כניסה קטנה שתפקידה למנוע בריחת חום וכניסת קור ורוח.

האיגלו עשוי בלוקים המסודרים בספירלה

להקמת איגלו דרושים שני בנאים. למטה: אחד הבנאים עולה גג המבנה להנחת הבלוקים האחרונים (פרט)

סוגי האיגלו העיקריים נבדלים ביניהם בגודל ובשימוש שנעשה בהם. הקטנים ביותר בנויים כמקלטים זמניים, בדרך כלל משמשים רק ללילה אחד או שניים, כך שקל יותר לבנות אותם. איגלו בגודל בינוני נועדו למגורים משפחתיים קבועים למחצה. האיגלו

הגדולים ביותר נבנו בדרך כלל בקבוצות של שתיים שלוש כיפות מחוברות ביניהן. אלה יכולים לשמש משפחה או שתיים לתקופה ארוכה יותר.

פנים האיגלו הקטנים מסודר בדרך כלל בצורת מדרגות: ליד הדופן מסביב נמצאת המדרגה הגבוהה יותר, עליה ישנים. במרכז ישנו בור שבתוכו אפשר להבעיר שומן של בעלי חיים לחימום. על שאר שטח האיגלו מונחים הציוד, המזון ושאר החפצים. הכלבים והמזחלת נשארים בחוץ. הריהוט היחיד באיגלו היא קערת מתכת שבתוכה מבעירים אש, ופרוות של בעלי חיים המשמשות כמיטות. ציד מנוסה יכול לבנות איגלו לשנת הלילה שלו בשעה או קצת יותר.

גלוית מרב זו מראה את פתח האיורור בראש האיגלו

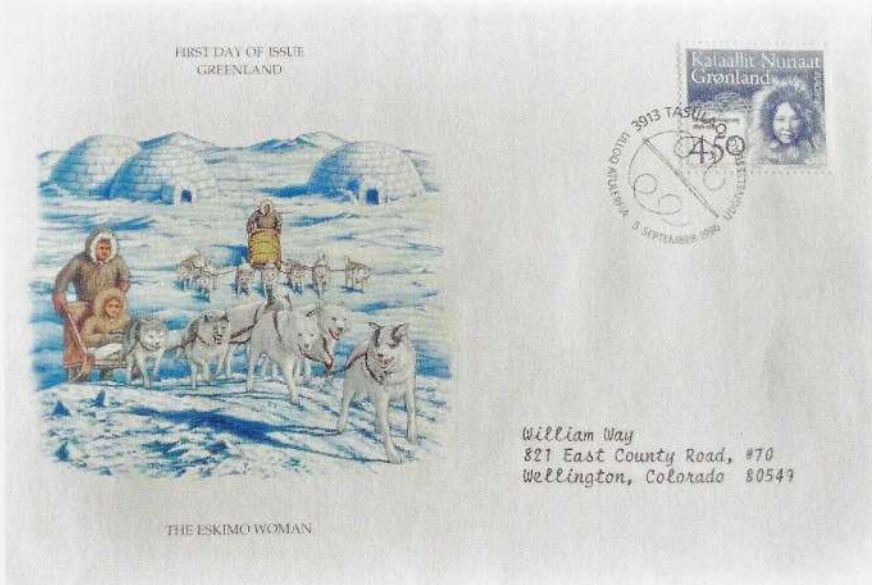
דיג דרך חור בשכבת הקרח מעים הרבה יותר בתוך האיגלו מאשר מחוץ לו

האיגלו הגדולים המשמשים לתקופות ארוכות יותר יכולים להכיל מחיצות, מדפים, כוכי איחסון ופרטי ריהוט נוספים, ההשקעה בהם תואמת את הצרכים והרצונות של כל בני המשפחה.

שימוש נוסף בבקתות השלג העגולות הוא לדיג: כאשר האינואיטים יוצאים למדפי הקרח הגדולים המכסים את הים בחודשי החורף הם בונים לעצמם איגלו, קודחים בתוכו חור בשכבת הקרח ויושבים להם בתוך האיגלו שעות וימים ארוכים עם חכה, מוגנים ממזג האוויר שבחוץ, וממתינים לדיגים שיבואו. את הדיגים שדגו הם אינם צריכים להכניס למקפיא, מסיבות ברורות.

זוה באמת מגן מקור?

נכון, האיגלו בנוי משלג, והשהיה בו כמוה כמגורים בתוך המקפיא במטבח. יחד עם זאת צריך לדעת שבאזורים בהם משתמשים בבקתות שלג כיפתיות כאלה, הטמפרטורות והשפעת הרוח יכולות להביא בלילה להרגשה של מינוס ארבעים מעלות ואף פחות מכך. השלג הדחוס מכיל לא מעט אויר ומשמש כמבודד יעיל ביותר. כאשר בחוץ הטמפרטורה יורדת למינוס ארבעים היכולת לישון בטמפרטורה "חמימה" של מינוס עשר היא פינוק אמיתי, ובהרבה מקרים זו גם האופציה היחידה להישאר בחיים.

הכלבים, המזחלות והאיגלו לא עומדים לעבור מן העולם. מעטפת יום ראשון

ממשיכים להשתמש באיגלו גם כיום?

כן. למרות כל הטכנולוגיות המודרניות אין תחליף לנוחות, הקלות והזמינות של בניית בקתת שלג. אין צורך להיסחב עם חומרי גלם או כלי עבודה, לא צריך לחפש מקום מתאים, ולא צריך לפרק ולפנות בתום השימוש. הכלבים, המזחלות והאיגלו לא יעברו מהעולם כל כך מהר, ולא רק בגלל הנוסטלגיה. הם פשוט עושים את העבודה בצורה הטובה ביותר.

אריק שורץ אוסף (ובעבר גם הציג) את הנושא "כלבי מזחלות ומזחלות כלבים".
כתובתו למשלוח תגובות: arie.schwarz62@gmail.com

מים מתוקים אצל בבית נמרוד דגני

העולם של אתמול: שואבים מים מן הבאר תוך כדי שיחות בענייני דיומא ונושאים אותם הביתה בדליים. דבר בולים מגרמניה, 1898 ועליו הדפסה פרטית.

הנוחות ממנה אנו נהנים כיום בבתינו מושתתת על אספקה שוטפת של מים וחשמל. בעוד השימוש בחשמל הוא תופעה חדשה למדי, הרי שאספקה רציפה של מים מתוקים היוותה תנאי לקיום האנושי מאז ומעולם. התפתחות היכולת של המין האנושי לשאוב מים מבאר ולאגור אותם בכלים, היוותה אחד הגורמים העיקריים להפסקת נדודיו של האדם ומעברו ליישובי קבע. יישובים אלה התפתחו מסביב למקורות מים כמו בארות או נהרות, וכמעט כל עיר משמעותית בעולם התפתחה בסמוך לגדת נהר. יישובים קטנים יותר, הסתפקו בבאר מים, אשר שימשה גם כמקוד חברתי, בו היו אנשים (ובעיקר נשים) נפגשים. היכולת להביא את המים ישר אל הבית הביאה לפיכך גם לשינוי חברתי דרמטי.

תיקון צנרת מים מתחת למדרכה

האחראית בישראל להוביל את המים מן המקורות בטבע אל היישובים השונים היא חברת המים הלאומית והממשלתית "מקורות". האחריות על אספקת המים בתחומי היישובים חלה על תאגידי המים. אחריות זו

מד מים - חותמת ביול

חלה על הצנרת והאביזרים השונים, וכוללת את אחזקתם, תיקונם והחלפתם מעת לעת, וזאת מתוך הבנה, שאספקה סדירה של מים משפיעה על איכות חיי התושבים. תאגידי המים מממנים את פעילותם באמצעות גביית תשלום המבוסס על מידת השימוש במים. הצריכה נקבעת על ידי מד מים דירתי, וכל דייר נדרש לשלם את חשבון המים בהתאם לקריאת המונה.

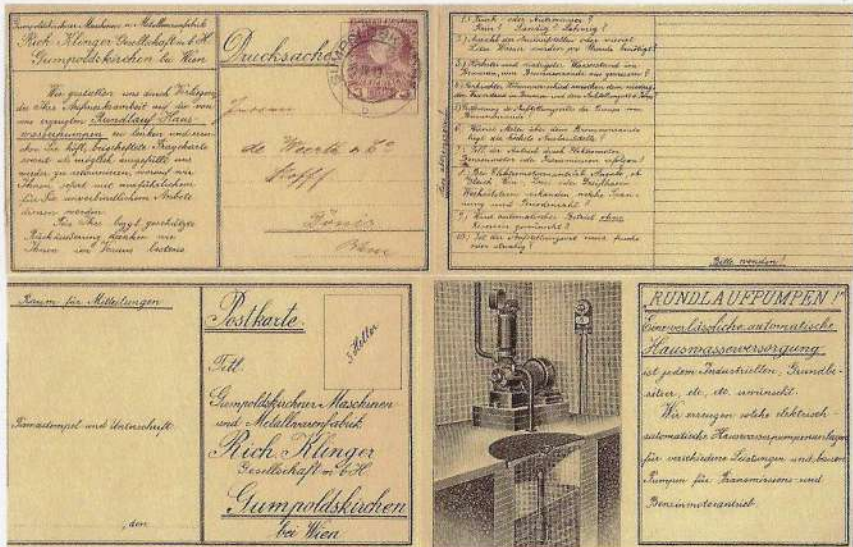
מעטפה שנשלחה על ידי רשות המים של הונג קונג ובה חשבון מים, כפי שמצוין בצד ימין למטה. המעטפה נשלחה ללא ביול: רשות המים נהנית מפטור מביל מואחר והדואר שהיא שולחת הוא בשרות הוד מלכותה.

האחריות של מקורות ושל תאגידי המים היא גם לאיכות המים המסופקים. משרד הבריאות מקיים פיקוח הדוק על איכות המים ומוודא באמצעות בדיקות מעבדה כי הם עוברים סינון, ובמידת הצורך גם טיפולים כימיים כגון הכלרה. אחריות נוספת וחשובה ביותר של ספקי המים היא שהמים יגיעו לבית הצרכן בלחץ מתאים, שישפק הנאה למשתמש. הלחץ צריך להיות מותאם לצנרת, לשסתומים ולאביזרים שבישמוש, שאם לא כן, הם יכשלו, ייפוצו, ויגרמו נזק למבנה ולרכוש.

מים, כידוע, זורמים באופן טבעי מנקודה גבוהה לנמוכה בזכות כוח הכבידה. הפרש גובה של עשרה מטרים בין שתי נקודות יוצר הפרש לחצים של אטמוספירה אחת (או בר

אחד). הרמה המינימלית של לחץ מים בה הוא נחשב לאיכותי היא בין שתיים וחצי לשלוש אטמוספירות. מצד אחר, לא רצוי שלחץ המים יעלה על חמש אטמוספירות.

כיצד מייצרים את לחץ המים הרצוי? בעבר נהגו לבנות בכל ישוב מגדל מים, שהיה גבוה יותר מגגות הבתים. המים זרמו מהמגדל למאגר בגג הבניין ומשם אל הצרכן בעזרת כוח הכבידה. כמובן שהדיירים בקומת הקרקע זכו ללחץ מים גבוה יותר מאשר שכניהם בקומה השלישית.

משאבת מים מתוצרת חברת קלינגר ליצירת לחץ. שני צדדיו של דבר בולים בהזמנה פרטית (printed to private order) אוסטריה, 1913 עם בול מודפס בערך של 3 חלר, התעריף למשלוח דבר דפוס בתוך אוסטריה. חלקו הפנימי של דבר הבולים (חלק תחתון בסריקה) מכיל גם ספח למשלוח תשובה לחברה.

כיום אנו חיים בעידן של בניה לגובה, ומגדלי מגורים של 20, 30 ואף 50 קומות הם עניין שבשגרה. בתנאים כאלה לא ניתן להשתמש במגדל מים עירוני, ולכן נעשה שימוש במשאבות הגברה, המעלות את המים למאגר הנמצא בראש הבניין, ומשם באופן גריטיציוני לדירות שמתחת. ברור שמגדל בן 30 קומות שגובהו 100 מטר יוצר לקומה התחתונה לחץ מים של 10 אטמוספירות, וזה הרבה מעל הלחץ הרצוי. על בעיה זו ניתן להתגבר באמצעות מקטיני לחץ.

חותמת ביול המראה מקטין לחץ

שתו מי ברז לרוויחה!

לא אופציה אטרקטיבית בלשון המעטה). מלבד הפגיעה בצנעת הפרט המים היו לרוב קרים, והרחצה הייתה מוגבלת לשעות האור. ברור שבנסיבות כאלו אנשים מיעטו להתרחץ: רק משוגע יכול להעלות בדעתו רחצה במי הנהר הקפואים במהלך חודשי החורף הקרים באירופה!

כדי לפתור, ולו חלקית, את הבעיה פיתחו כבר התרבויות הקדומות את בתי המרחץ. בעיר מואנג'ודארו בפקיסטן נמצא כמעט בשלמותו בית המרחץ העתיק ביותר בעולם, והוא מתוארך לימי תרבות עמק האינדוס במאה ה-26 לפני הספירה. כיום מהווה העיר העתיקה הזו ובית המרחץ שלה אתר מורשת עולמית של אונסק"ו.

בית מרחץ היה פתרון מעולה לשעתו, וכידוע, בני העם היהודי אשר טבלו

במקווה באופן סדיר, נפגעו הרבה פחות משכניהם הגויים בימי מגפות בזכות הקפדה זו על היגיינה אישית. יחד עם זאת, בבית מרחץ משתמשים אנשים רבים באותם מים עומדים, וגם בכך יש מידה מסוימת של סכנה.

הבה נניח שלדירה שלנו מגיעים מים בלחץ תקין, ונראה כיצד אנו מתענגים בזכות אספקת המים הסדירה ועד כמה היא משנה ומשפרת את חיינו. השימוש הראשון, ואולי החשוב ביותר, של אספקת המים הביתית הוא לשתייה. בכל רגע בו אנו חשים צימאון אנו יכולים להוציא כוס מהארון, לגשת אל הברז הביתי ולמזוג לעצמנו כוס מים חיים. אל יקל הדבר בעיניכם! בסוף המאה ה-19 לרוב האנשים שחיו במדינות המערב לא הייתה אפשרות כזו. בהעדר מים זורמים בבית רוב האנשים פשוט שתו פחות, או שתו מים עומדים ולא בהכרח נקיים. קשה לאמוד את הנזק הבריאותי שנגרם מכך, אבל אין ספק כי הוא היה גדול. אגב, במהלך השנים עברו הברזים מהפך, והם משמשים כיום פריט עיצובי רב חשיבות בבית, והיצרנים משקיעים רבות בעיצובו.

שימוש אחר אדיר חשיבות של מים זורמים בבית הוא בתחום הרחצה. שוו בנפשכם, שבכדי להתרחץ הייתם אמורים להגיע לנהר או לנחל הקרוב (במקרה שלי אלה מי הירקון –

בית המרחץ במואנג'ודארו

ילדים מתרחצים באמבטיה. חותמת ביול גרמנית מוקדמת משנת 1932

מצבנו מבחינה היגיינית כיום הוא טוב בהרבה, ותדירות הרחצה היא גבוהה לעין שיעור. חדרי האמבט הם יצירות פאר מעוצבות, ומאפשרים רחצה באמבט או במקלחת תחת ה"דוש", או אף השתכשכות בג'קוזי. אני מפנה את הקורא גם לאיור המשעשע המופיע על גבי "דואר הניצחון" (V-mail) בשער הפנימי הקדמי של חוברת 12.

בצד הרחצה, השיפור בהיגיינה האישית מתבטא גם בעשיית צרכים בשירותים. אין עוד צורך ב"סירי לילה" המדיפים ריחות רעים, ואשר תוכם היה מושלח דרך החלון אל רשות הכלל. גם בתחום היגיינת הפה אנו נמצאים במצב טוב בהרבה מאשר בעבר, וכיום כל ילד יכול לצחצח את שיניו על בסיס יומיומי.

שינוי משמעותי נוסף שחל באספקת המים לבית נבע מהיכולת לחמם את המים על ידי מקור אנרגיה דירתי (על בסיס חשמל, גז או מערכת סולרית). חימום המים שיפר את נוחות הצריכה, אך גם

חייב מערכת של צנרת נפרדת למים קרים ולמים חמים. הוספת המים החמים חייבה, כמובן, גם ברזים שיוכלו להתחבר אל המערכת הכפולה הזאת. רק באנגליה יש עדיין ברזים נפרדים למים חמים ולמים קרים.

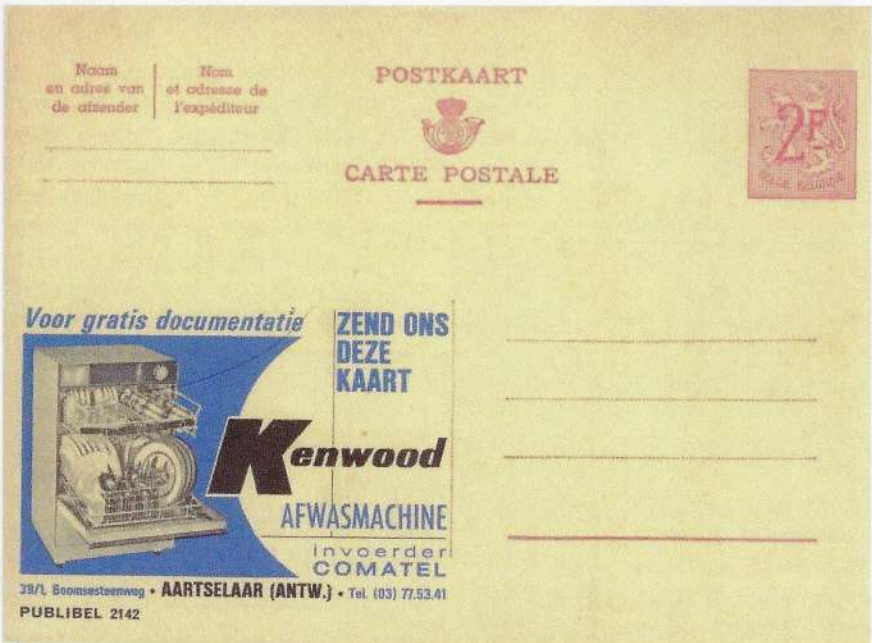

דוד שמש: מערכת סולרית בייתית לחימום המים

רחיצת כלים על בסיס יומיומי התאפשרה בזכות חיבור הבית למים זורמים

התרומה של מים זורמים בבית לשיפור הבריאות ולאיכות החיים אינה מצטמצמת לתחום ההיגיינה האישית. בזכות החיבור למערכת המים אנו יכולים לשטוף את הבית בתדירות גבוהה, ובכך להרחיק ממנו עכברים, מקקים ושאר מרעין בישין. גם רחיצת כלי האוכל הפכה לקלה הרבה יותר: בעבר הרחוק זו הייתה עבודה מפרכת, אשר נעשתה בתדירות נמוכה, משום שמים לשימוש בייתי היו במשורה. מיום שיש לנו מים זורמים בשפע הפכה רחיצת הכלים לפעולה יומיומית, למרות הטרחה הכרוכה בה, ואילו כיום כמעט בכל בית יש מדיח כלים. יותר חשמל – פחות עמל!

מדיח כלים: יותר חשמל – פחות עמל. גלוית פובליבל

מכונת הכביסה החשמלית,
המבוססת על אספקת מים
זורמים, הומצאה בשנת 1901

עוד היבט יומיומי של אספקת מים זורמים לבית הוא מכונות הכביסה. בעבר הרחוק נהגו אנשים ללבוש אותם בגדים שוב ושוב, ורק לעיתים רחוקות היו מכבסים אותם בנהר הקרוב. לפני כמאה ועשרים שנה עדיין נהגו לכבס את הבגדים במכונות המופעלות ידנית ובדודים, ואילו כיום אין בית ללא מכונת כביסה חשמלית. הנוחות הזו באה לידי ביטוי גם בתדירות החלפת הבגדים, על כל המשתמע מכך.

קיומם של מים זורמים בבית שיפר באופן דרמטי את איכות חיינו ואת ההיגיינה האישית, ותרם תרומה מכרעת למניעת מחלות ולעלייה בתוחלת החיים של המין האנושי. מין הראוי שאספני רפואה יתייחסו לכך באופן מפורש באוסף שלהם.

מעטפה משנת 1893 עם פרסומת פרטית למכונת כביסה ידנית

נושא האיסוף של נמרוד דגני הוא ברזים בבולאות. נמרוד בונה תצוגה בנושא "מים מתוקים – מהטבע ועד לברז בבית". לתגובות: nimrod.degani@gmail.com

בקרו ב"נושאון" – גיליון בנושא "שנאה ופחד"

אם ברצונכם לפרסם מאמר במסגרת זו, אנא פנו בהקדם אל עורכי "נושאון" באמצעות הדואר האלקטרוני או בדואר רגיל.

מניעת תאונות בבית יוחנן מירז

רצפה רטובה –
סכנה להחלקה

במטבח יש להזהר מפני כוויות
במגע עם סירים ומחבתות

ביתו של האדם הוא מבצרו, ולכן הבית אמור להיות עבורנו מקום בטוח, ומוגן מפני תאונות. למרבית הצער, לעיתים לא כך הם פני הדברים. מי מאיתנו לא סבל מתאונה ביתית כלשהי כתוצאה מחוסר תשומת לב או מחוסר זהירות. התאונות הנפוצות הן: החלקה על משטח רטוב (למשל, אגב שטיפת הרצפה), החלקה באמבטיה, מעידה במדרגות או התקלות במגירה או ארון שהושארו פתוחים. בכל המקרים האלה אנו יכולים למנוע את התאונה על ידי שמירה על עירנות וריכוז.

Nom et adresse de l'expéditeur | Naam en adres van de afzender
 es GALAND
 UÉ AU TRIBUNAL
 ue des Anglais, 27
 LIÈGE

CARTE POSTALE
 BRUXELLES
 30 AVRIL 1944

25
 120

Maitre Georges BARBAY
 Avocat
 chaussée
 B

STABILITÉ!
SECURITÉ!
LONGEVITÉ!

TOUJOURS LA PREMIÈRE DES ÉCHELLES EN TUBE D'ACIER
 58-60, RUE DES FABRIQUES BRUXELLES - TEL. 19.11.91

SERRE-GENOUX
 GRANDE PLATE-FORME

44

לא מומלץ לנעול נעלי עקב בשעת טיפוס על סולם לצורך עבודות בית! גלית פובליבל.
הגדלה של חלק מהפריט מוצגת בצד ימין למטה.

תשומת לב מיוחדת נדרשת, כאשר אנו מבצעים פעולות בהן אנו נעזרים בציוד עזר. בעת יישול במטבח אנו משתמשים בסירים ומחבתות, ויש להזהר מפני כוויות במגע איתם.

באותה מידה נדרשת זהירות בשימוש במגהץ חם, או במחט חדה בשעת תפירה. במיוחד ראוי לציין את סכנת הנפילה מסולם, כאשר אנו מנסים להגיע לארונות הגבוהים, או כאשר אנו מחליפים נורת חשמל. תאונות "קלות" לכאורה מסוג זה הינן שכיחות ומתרחשות חדשים לבקרים. ברוב המקרים הפגיעה אינה קשה, אך היא בוודאי בלתי נעימה, וכולנו היינו מעדיפים לוותר עליה.

תאונות ביתיות אחרות, חמורות יותר, נגרמות כתוצאה מרשלנות או אפילו רשלנות פושעת. מידי שנה אנו שומעים על אנשים הנספים בשריפות, אשר פרצו כתוצאה מהפעלת תנורי חימום ללא השגחה. גרוע מכך: יש אנשים אשר יוצאים מביתם בשעה שהכיריים פועלות, וגם כאן מדובר בסכנה ממשית לפריצת שריפה או אף לפיצוץ.

משמאל: איך לצאת מהבית בזמן שהכיריים של הגז פועלות. דבר בולים מרומניה

תאונות ביתיות קשות נגרמות כתוצאה מדליפת גז או פיצוץ בצנרת הגז. במקרים רבים הגורם לאסון הוא הגורם האנושי, כלומר – אדם שאינו טכנאי גז מוסמך, אשר החליט "להתעסק" במערכת הגז. אינני יכול להגדיר פעולה כזו אלא כרשלנות פושעת.

אחד הגורמים העיקריים לתאונות חשמל בבית הוא עבודות חשמל, אשר בוצעו על ידי אנשים שאינם מוסמכים לכך. דוגמה בולטת היא "סילוף נתיכים", כלומר חיבור לא נכון של מוליכים ברכיבי חשמל. כאשר גורם לא מקצועי מטפל בנתיכים הוא עלול לפגוע ביעילות ההגנה של מערכת ההארקה, ואז אנו שומעים בדיווחי החדשות על דליקה שפרצה כתוצאה מ"קצר חשמלי". אגא, הקפידו על כך שעבודות חשמל יבוצעו על ידי חשמלאי מוסמך בלבד.

סילוף חוט חשמל בנתיך עלול לגרום לשריפה. גלוית פובליבל

סכנת התאונות הביתיות גדולה במיוחד בכל הנוגע לילדים, הן משום שלעיתים הם אינם מבינים את הסכנה העומדת בפניהם, והן משום שהם נוטים להיסחף בלהט המשחק ולהפר את ההנחיות שניתנו להם. חוסנם הפיסי של הילדים הינו מוגבל, ולכן הם עלולים להפגע קשה במיוחד במצבים מסוימים. מסיבות אלו נקדיש את יתרת המאמר לסכנות האורבות לבני הדור הצעיר בתוך הבית.

תאונות הילדים הנפוצות ביותר הן כתוצאה ממעידות ונפילות. ילדים קטנים נוטים להשתובב בתוך הבית, ובהרבה מקרים הם מועדים ונופלים. מומלץ שלא להניח על הרצפה חפצים או שטיחים באופן שילדים עלולים להיתקל בהם.

שטיחים קטנים שאינם מעוגנים היטב הם סכנה להחלקה. חותמת ביול

הסכנה הגדולה ביותר בתחום הנפילות היא החשש לנפילת ילד מבעד לחלון. כדי למנוע אסון מסוג זה יש להתקין בחלונות (ובפרט בחדרי הילדים) סורגים, באופן שלא יאפשר את מעבר הראש של הילד ביניהם. כמו כן, יש להרחיק מהחלונות רהיטים שהילד יכול לטפס עליהן, כגון: שידות, כסאות וכיוצא באלה. בדירות בהן יש מדרגות פנימיות חובה להתקין מעקה תקני בצד כל גרם מדרגות.

יש לנעול את ארון התרופות.

ילדים הם סקרנים מטבעם, ונוטים להכניס לפה כל דבר הנמצא בהישג ידם. כדי למנוע אסון כתוצאה מהרעלה יש למנוע מילדים להגיע לחומרים מסוכנים כמו: תרופות, חומרי ניקוי וחומרי הדברה. בנוסף, חשוב מאוד למנוע מילדים נגישות למקורות אש, כגון גפרורים או מצתים.

הרחיקו גפרורים מידי הילדים.

סכנה אחרת האורבת לילדים היא חנק. קנה הנשימה אצל ילדים קטנים הינו צר, ורפלקס השיעול שלהם אינו מפותח דיו, כך שאין להם יכולת מספקת לפלוט (באמצעות שיעול) מזון או חפץ שנשאפו בטעות לקנה הנשימה. כך עלולה להיווצר חסימה של כניסת האוויר אשר תגרום לחנק. ההורים נדרשים לפקוח שבע עיניים ביחס למזון ולצעצועים המגיעים לידי ילדיהם, ולוודא שאין בהם משום סכנה.

בשנים האחרונות אירעו בארץ עשרות מקרים בהם ילדים טבעו, רובם בבריכות פרטיות. במיעוטם של המקרים הילדים מצאו את מותם, אך גם במקרים שבהם הילדים ניצלו נגרם להם נזק בריאותי. יצוין, כי טביעה מתרחשת במהירות ובשקט, בזמן שההורה לא שם לב. חובה על "המבוגר האחראי" להשגיח באופן מלא ומתמיד על הילדים. בצד כל אלה מומלץ ללמד את הילדים לשחות כבר בגיל צעיר, אם כי הדבר אינו פוטר את המבוגרים מחובת ההשגחה.

למדו את הילדים לשחות

כדי להגן על שלומם של ילדינו כדאי ליצור "בית בטוח לילדים", ולמגן את סביבתם הביתית. סביבה כזו תאפשר להם לחקור בחופשיות דברים ותצמצם את הדאגות והאיסורים מצד ההורים. אני ממליץ להתקין מנעולים על ארונות נמוכים, ולאחסן כל מוצר שביר או מסוכן (כגון סכינים, מספרים, סכיני גילוח, מוצרי תפירה וכלי עבודה) במקום גבוה ובלתי נגיש לילדים, או בארון נעול. את הקצוות החדים של הרהיטים יש לכסות באמצעות מגיני בטיחות.

יש לנעול חפצים חדים או מסוכנים לבל יגיעו לידיהם של הילדים

מנעו מהילדים להגיע לחשמל

דגש מיוחד יש לתת לנושא החשמל. הקפידו שכל התקני החשמל יהיו בבית יהיו תקינים ותקינים. ודאו ששקעי החשמל מכוסים, ושהכבלים החשמליים מוצמדים לקיר וחבויים, ושימרו שהילדים לא יוכלו להגיע אליהם.

אם אנו נשמור על התנהגות נאותה ובטוחה נוכל למנוע אסונות לנו ולילדינו, ונשיב את תחושת הביטחון לבני הבית. בנפשנו היא!

יוחנן מירז היה הממונה על הבטיחות בחברת החשמל. התצוגה שלו "ונשמרתם מאוד לנפשותיכם" זכתה כמה פעמים במדליה מוזהבת ברמה הבין-לאומית. כתובתו למשלוח תגובות: meyratz1@bezeqint.net

חברים חדשים באיל"ת

האנשים הבאים הגישו בקשה לחברות באיל"ת. חבר האגודה המתנגד לקבלת מי מהם לחברות באגודה יפנה לוועד תוך חודש מפרסום הבטאון.

615 קפוסטיאן ולדימיר, יבנה.

קן לציפור דב טרג'ץ

"קן לציפור בין העצים, ובקן לה שלוש ביצים". מי מאיתנו לא מכיר את שיר הילדים החביב של **חיים נחמן ביאליק**? תיאורו של המשורר הלאומי הוא מדויק למדי, ככל שמדובר בציפורי השיר. ציפורים אלו בונות את קניהן על שיחים ועצים, וצורתם היא כשל ספל המחובר לענפים הסמוכים. הקינים עשויים לרוב מחומר צמחי, כגון ענפים רכים, זרדים ועלים, והם מרופדים מבפנים בנוצות. הקינים של ציפורי השיר הם בדרך כלל חד-פעמיים, ולקראת כל הטלה נבנה קן חדש.

הקן של הקוליברי סגול הכנף נראה כספל המחובר לענף

זהבן - ציפור שיר המקננת בעץ

לעופות שוכני קרקע שאינם עפים כלל, או בעלי יכולת תעופה מוגבלת, אין אפשרות לבנות קן במרומי העץ. עופות המים כמו **הטבלנים והברוזים** בונים את קניהם בין צמחי המים ומרפדים אותם בנוצות. עופות קרקע כמו **יען** או **ננדו** חופרים גומה קטנה באדמה

הננדו, עוף נטול יכולת תעופה, מטיל את ביציו בשוחה המרופדת בעשב

הפינגווין המלכותי משתמש ברגליו כקוק

עם ריפוד מינימלי. ברור שקן כזה חשוף הרבה יותר לסכנות, ודורש "השגחה הורית" צמודה יותר. אחד מאמצעי ההגנה שהטבע מספק לעופות אלה הוא ביצים המוכתמות בצבעי הסביבה לצרכי הסוואה, כמו במקרה של **החרטום** (דבר בולים בתחתית העמוד הקודם). קן כזה משמש לדגירה בלבד, והאבקועים עוזבים את המקום ומצטרפים להוריהם מייד עם בקיעתם.

לפינגווין המלכותי יש פתרון מקורי וקרוב לקרקע לשאלת מיקום הקן. הביצה שזה עתה הוטלה מונחת על כפות רגליו, והיא מודגרת תחת קפל בעורו בעוד שהנקבה יוצאת לים לחפש מזון. עם שובה מתחלפים בני הזוג בתפקידים.

בצד השני של הספקטרום ניצב **הנשר**, אשר לו יכולת תעופה אדירה. בזכות יכולת זו בונה הנשר את הקינים שלו על צוקים, אשר נגישים אך למעט אויבים. בהתאם הנשר מסתפק במעט ענפים וזרדים כהגנה בפני טורפים וחומסי קינים. גם **האלקות** בים הצפוני מטילות את ביציהן על מדרגות צוקים, הרחק מפני הקרקע ומסכנת פולשים. הצוקים הסמוכים לים עשויים להיות חלקים בשל הלחות הגבוהה השוררת באזור, וקיים חשש שהביצים יחליקו ויתגלגלו מטה. כדי לפתור בעיה זו חנן הטבע את האלקות בביצים בעלות קצה מחודד, המקטין את הסכנה מגלגול. כמה תחכום יש בטבע!

למעלה: הנשר בונה קינים על צוקים. משמאל: האלקות מטילות את ביציהן במדרגות צוקים. לביצים יש קצה מחודד, למנוע החלקה (הבול מראה אלקה גדולה, שהוא מין נכחד, אך התיאור נכון לכל האלקות).

צורת קינון נוספת היא במחילות: השרקרק מעדיף לקנן בקרבת נהרות, תוך שהוא קודח בעזרת מקורו מחילה בקירות כורכר או באבן הגיר שעל הגדה. כפי שמראה הבול ממונקו השרקרקים עובדים בלהקות, והם מקננים זה בצד זה. גם כוס המחילות, דורס לילה החי בערבות עשב, מקנן במחילות, אלא שהוא משתלט על מחילה שבנה אחד ממיני המכרסמים החיים בסביבה ולא בונה אותן בעצמו.

מימין: השרקרק מקנן במחילות בקירות הכורכר שעל הגדה. כוס המחילות משתלט על מחילה קיימת בקרקע. הנקר מקנן בגזע העץ.

כמה מינים של ציפורים, כגון **ינשופים**, **קלאו** (עוף מרהיב ביופיו הנפוץ בדרום מזרח אסיה), **הנקר** ו**ברווז העצים האמריקאי**, משתמשים בחללים פנויים בגזעי עצים לשם קינון. ברובם של מקרים אלו תחתית הקן מרופדת בחומר צמחי רך ובנצות.

יש גם מי שלא מוטרד כלל בנושא בניית הקן: **הקוקיה** מאתרת קן וממתינה בסבלנות עד שהדוגרת עוזבת אותו לרגע. הקוקיה ממהרת לקן, ומטילה בו את ביצתה תוך מספר שניות ועפה לדרכה במהירות מבלי להביט לאחור. כל הטרחה הכרוכה בדגירה על הביצה ובגידול הגוזל נותרים מנת חלקה של "האם הפונדקאית". בחלק מהמקרים הקוקיה שוברת את כל שיאי החוצפה, ולאחר הטלת הביצה שלה היא מסלקת מהקן אליו פלשה ביצה אחת, כדי שבעלת הקן לא תבחין בגידול האוכלוסין הלא טבעי בקן.

החסידות בונות את קניהן על עצים. בהיותן בסביבה עירונית הן בוחרות מקומות גבוהים כמו מגדלים, צריחי כנסיות ועמודי חשמל, כפי שמראה גלוית המרב בצד שמאל. החסידות שומרות אמונים לבן זוג אחד, והן גם

שבות לאותו קן מידי שנה. בכל עונה דואגים בני הזוג לשפץ ולשדרג את הקן על ידי הוספת חומר בניה, וכך הקן יכול להגיע לקוטר מדהים של שני מטרים וחצי.

עוד ציפור המקננת במבנים היא **הסנונית**, ובעיקר **סנונית הרפתות** הנפוצה בארץ. ציפור זו בונה את קינה בעיקר במבנים ישנים, במחסנים ובאסמים (באנגלית היא נקראת "סנונית האסמים"), ובמקרה הצורך אף בקרבת בני האדם. הקן נבנה על ידי שני בני הזוג, אשר מביאים בוץ ובעזרת רוק מחזקים את הקן לקיר. הקן מתחזק מידי שנה, כאשר בני הזוג חוזרים אליו ומחדשים את הריפוד.

סנונית הרפתות בונה את קינה ברפתות, אסמים, מבנים ישנים ובמחסנים

סיס החומות נפוץ בישראל

גם ה**סיסים** מסתדרים היטב בסביבה עירונית. **סיס הגליל** בונה את הקן שלו באופן דומה לסנונית הרפתות. הקן עשוי מבוץ, רוק, נוצות, קני קש וחלקי בד אותם הוא אוסף בשעת מעוף. זהו בעל חיים חברותי מאוד, ולעיתים ניתן לראות עשרות ואף מאות זוגות המקננים זה בצד זה. סיס הגליל גם שב לאותו אתר קינון מידי שנה, ומחדש את הקן שלו במקרה הצורך.

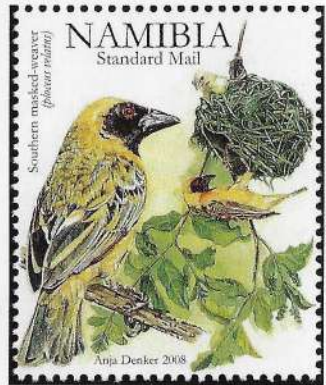
האורגיים בנוים קן כדורי
המשתלשל כלפי מטה

סיס החומות מקנן בחורים בקיר ואף במרזבים של בתים, ובלבד שפתח הקן הוא כלפי חוץ. הסיס זקוק למרווח לפני הקן, משום שבצאתו הוא פשוט נופל כלפי מטה עד שהוא צובר מהירות מספקת לתעופה.

את השיא העולמי בתכנון עירוני לבניית קינים מחזיקים ה**אורגיים**, משפחה של ציפורי שיר הנפוצה בדרום יבשת אפריקה. הקן הבסיסי של האורגיים הוא בצורה כדורית והוא משתלשל מענף העץ כלפי מטה. הקן עשוי מקש או מענפים קטנים, שאותם הם אורגים בצורת שתי וערב (ומכאן גם שמם). **האורג השתפן** יוצר גם גוש של קינים בקוטר שיכול להגיע לארבעה מטרים, ולו פתחים רבים. במושבה של אורגיים ניתן למצוא עד 100 זוגות, ולכל זוג כניסה נפרדת, ממש כמו דירה בבית משותף. הקן עובר מדור לדור ומתוחזק באופן קבוע על ידי המושבה כולה.

גוש של קינים של האורג השתפן (ברקע: בזים גמדיים)

קן בודד של אורג מסכה אפריקני

הדגרתל, הוא משפחה של עופות בגודל של **תרנגול הודו** החיה בדרום מזרח אסיה. עוף זה, אשר יש לו יכולת תעופה דלה למדי, הוא החריג ביותר במשפחת בעלי הכנף,

וכלל אינו דוגר על הביצים. הזכר מכין ערימה של עלים שיכולה להגיע לקוטר של שבעה מטרים ולגובה של מטר וחצי. הביצים מוטלות לתוך הערימה הזו. בעזרת חום השמש מתחילה הערימה לתסוס ולייצר חום. תפקידם של ההורים הוא לעקוב אחר הטמפרטורה של ה"קומפוסט", ואת זה הם עושים בעזרת "חיישן טמפרטורה" המצוי במקור שלהם. אם ההורים חשים כי הטמפרטורה גבוהה או נמוכה מידי הם מפנים או מוסיפים עלים לערימה, בהתאמה.

דגרתל השיחים הטיל ביצה

בשנת 2022 הנפיק אוסטרליה סדרה של שלושה בולים המראים את הדגרתל. הבולים נמכרו במארז (presentation pack), המראה את דגרטל ההרדו יושב על ערימת העלים שתחתיה קבורות הביצים.

הטבע בכלל, ועולם הציפורים בפרט, הוא עשיר מעין כמוהו. כפי שניתן היה לראות בסקירה זו, קיים מגוון רחב של צורות לבניית קן, טווח עצום של גדלים, מיקומים וסגנונות. איזה עולם מופלא!

דב טרגץ' אוסף בולי ציפורים. כתובתו למשלוח תגובות: dovi48@netvision.net.il

לא קיבלת את נושאונט?

נושאונט, העיתון הבולאי המקוון הראשון בשפה העברית, מופץ שלוש פעמים בשנה. חברי איל"ת זכאים לקבל אותו ללא תשלום, אולם לצורך הפצת נושאונט אנו זקוקים לכתובת הדואר האלקטרוני (e-mail) שלכם. כתובתכם תשמש את ועד האגודה

ואת העורכים לצרכי פעילות האגודה בלבד, ולא ייעשה בה כל שימוש אחר. פנו אלינו עוד היום לכתובת noson.ed@gmail.com, וגם אתם תקבלו את נושאונט. נשמח גם לשלוח לכם גליונות קודמים, על פי בקשה.

חותם שעווה

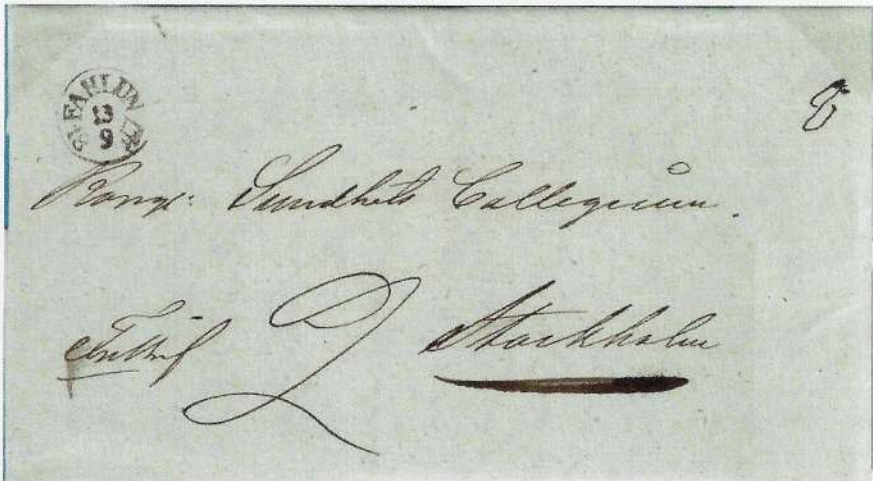

הפעם ברצוני להציג בפניכם מכתב מקופל מהתקופה הפרה-פילטלית הלקוח מהתצוגה שלי "מינרלים: מקורם, כרייתם והשימוש בהם".

קופרברג (Kopparberg) היא עיירה שוודית הנמצאת כ-250 קילומטר צפונית מערבית לשטוקהולם, אשר נתנה את שמה

למחוז כולו. אזור זה עשיר במכרות, אשר שימשו בעיקר לכריית נחושת, כפי שניתן לנחש מהשם קופרברג: המילה "ברג" פירושה מכרה בשוודית של ימי הביניים, ו-koppar הוא נחושת. אגב, לעיירה קופרברג יש גם פרסום בולאי רב: אחד הבולים המפורסמים בעולם, בול ה-3 סקילינג בצבע צהוב, נושא על גבו חותמת ממנה.

כריית המינרלים בכל האזור מבוצעת על ידי חברה בשם "Stora Kopparberg" מזה למעלה מ-700 שנה! המכרה המפורסם ביותר במחוז קופרברג נמצא בפאלון (Falun), והוא עשיר, כמובן, בנחושת, אך גם בעופרת ואבץ. ברור שמכתב "טוב" עם חותמת מפאלון ישתלב היטב באוסף שלי. מציאת מכתב "טוב" ממקום איזוטרי זו משימה שנדרשת מנה גדושה של מזל כדי להצליח בה. מזל כזה היה מנת חלקי כאשר נתקלתי במעטפה הפרה-פילטלית הנראית כאן.

המכתב המקופל הזה נשלח מפאלון לשטוקהולם ב-13 בספטמבר 1847 והוא אינו מבויל. הדבר אינו מפתיע, משום ששוודיה החלה להנפיק בולים רק בשנת 1855. בצד שמאל למעלה ניתן לראות חותמת עגולה מפאלון. חותמות כאלה שימשו בשוודיה

למכתבים שנשלחו ללא תשלום. במרכז המעטפה ניתן לראות את המספר "2", המסמך כי המכתב שייך לקבוצת המשקל השנייה, כלומר בין 1/4 ל-2/4 לוד. לוד היא יחידת משקל שהייתה נהוגה בשוודיה במאה ה-19, והיא שווה ל-13.3 גרם בקירוב.

חותם השעווה הסוגר את המכתב

הזכרנו שהמכתב נושא חותמת עגולה, המעידה כי הוא נשלח ללא תשלום, ואמנם אין על גבי המכתב ציון ביחס למחיר המשלוח ואין סימן כי דמי הדואר נגבו. אבל מדוע זכה מכתב זה להישלח ללא תשלום? משום שהוא נשלח על ידי חברת הכריה Stora Kopparberg, אותה הזכרנו לעיל, וחברה זו נהנתה מהזכות למשלוח דואר ללא תשלום.

כיצד ניתן לדעת כי המכתב אכן נשלח על ידי חברת הכרייה? ההוכחה מצוייה בחותם השעווה הסוגר את המכתב בצידו האחורי. חותם זה היה ברשות החברה, ומכתבים שנסגרו בעזרתו זכו אוטומטית בזכות להשלח בדואר חינם אין כסף.

מהסבר זה נובע כי חותם השעווה הוא חלק מהותי לפעילות הדואר. המכתב המקופל הזה משיג עבורי מטרה כפולה: הוא מציג הן את המכרה החשוב בפאלון (באמצעות החותמת בצידו הקדמי) והן את חברת הכרייה. למרבית השמחה, החותם נותר שלם ובמצב מצויין למרות שחלפו למעלה מ-175 שנה מאז הוא הוטבע. כך הצלחתי להשיג לסיפור שלי פריט נדיר ורב חשיבות, הנמצא במצב מעולה.

יוסי חרש, גיאולוג במקצועו, אוסף בולים בנושא מינרלים. התצוגה שלו – "מינרלים: מקורם, כרייתם והשימוש בהם" – זכתה במדליית זהב בכמה תערוכות עולמיות. יוסי גם משמש נשיא האגודה הבולאית של אבני החן, המינרלים והתכשיטים של ה-ATA. כתובתו למשלוח תגובות: jcharrach@gmail.com

שלם את דמי החבר באיל"ת עוד היום!

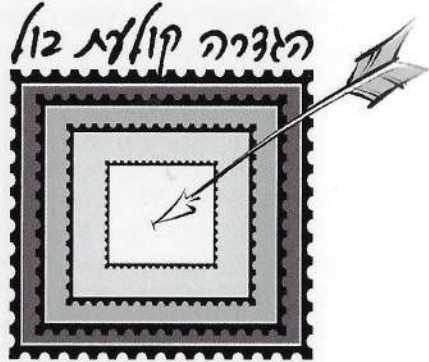
את דמי החבר בסך 160 ₪ (80 ₪ לנוער) ניתן לשלם באמצעות:

- ✓ **תשלום באפליקצית "ביט":** לרן ברש, טלפון 052-5250780.
- ✓ **העברה בנקאית:** בנק הדואר (בנק 09), סניף 001, חשבון מספר 7315171. בפרטי ההעברה יש לציין את שם המעביר ואת השנה בעבורה מתבצע התשלום.
- ✓ **משלוח המחאה בדואר:** יש למלא צ'ק לפקודת איל"ת, ולשלוח לגזבר רן ברש: רחוב היורה 1, ת.ד. 8486, גן יבנה 7086131.

דואר צפלין

ספינת אוויר, המכונה גם "צפלין", היא כלי הטיס הראשון אשר איפשר ניווט. הצפלין נראה כמו בלון ארוך מאוד, והוא מתגבר על כוח הכבידה בעזרת מיכלים המלאים בגז קל מהאוויר (בעבר מימן וכיום הליום). המונח "דואר צפלין" מתייחס לדברי דואר אשר נשלחו באמצעות הצפלינים.

משלוח דואר באמצעות ספינות אוויר החל בגרמניה בשנת 1908. כעבור שנה כבר החלו לסמן את דואר הצפלינים בחותמות מיוחדות. בתקופה זו השימוש בדואר צפלין היה בעיקר ליצירת מזכרות.

לאחר מלחמת העולם הראשונה החלו ספינות האוויר לפעול בקווי תעופה מוגדים בתוך אירופה, ומידי פעם קיימו גם טיסות ארוכות לאמריקה ולאסיה. מכתבים שנועדו למשלוח בספינות אוויר הועברו בדואר יבשה עד לבסיס היציאה של טיסות הצפלין בגרמניה, ומשם הובלו בדרך האוויר. בתקופה זו גם הונפקו בולים מיוחדים עבור משלוח מכתבים בטיסות אלו ("בולי צפלין").

מכתב שנשלח בשנת 1933 מירושלים לאורוגוואי. המכתב הועבר בדרך הים והיבשה לברלין, ומשם בדרך האוויר (בספינת האוויר גראף צפלין) למונטווידאו שבאורוגוואי

השימוש בדואר צפלין (ולמעשה בספינות האוויר ככלי תעופה מסחרי) הופסק בשנת 1937, כאשר הצפלין "הינדנבורג" עלה באש בעת נחיתתו בניו ג'רזי, ארצות הברית. האירוע שודר ברדיו וזכה לפיכך להד גדול בהרבה ביחס לאסונות אחרים. דואר צפלין מטיסה זו הינו נדיר ומבוקש במיוחד על ידי אספנים, ומחירו של פריט כזה מגיע לאלפי דולרים.

בול מפנינלנד, שנועד לבזול מכתבים שנשלחו בטיסת הייגרף צפלין מפנינלנד לגרמניה ב-24.9.1930. זהו בול רגיל עם הדפס רכב "צפלין", והוא יצא מתוקף מיד לאחר הטיסה

כיום עושות ספינות האוויר שימוש בגז הליום שאינו דליק, כך שזהו כלי תעופה בטוח למדי. עם זאת מהירותן של הספינות נמוכה בהרבה לעומת מטוסים, כך שאין עוד ביקוש לדואר צפלין.

אחד מפריטי הדואר הבודדים ששרדו את אסון ספינת האוויר הינדנבורג בשנת 1937

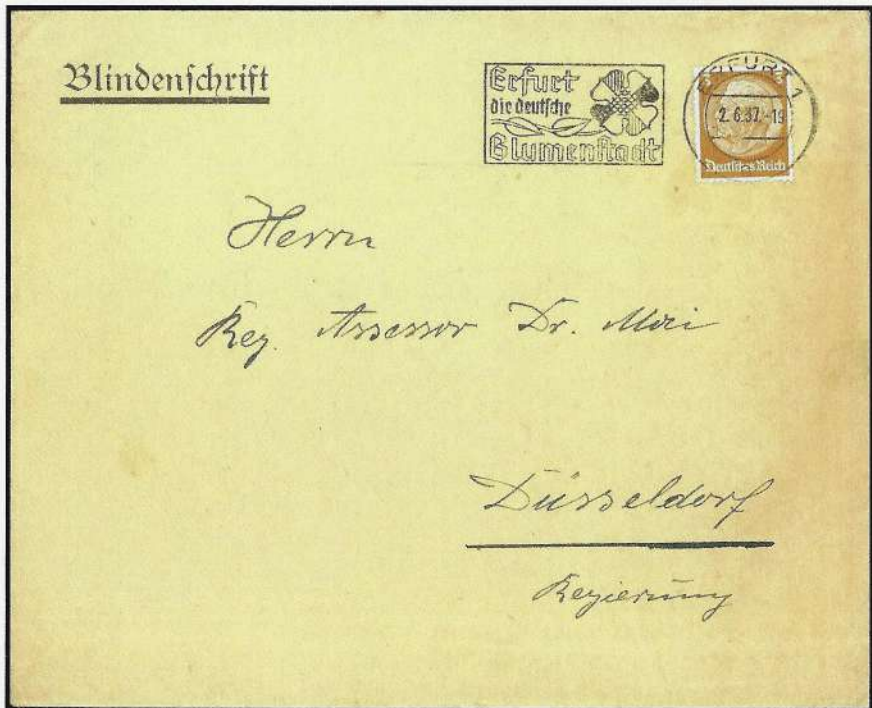
הספריה הבולאית לרשותכם!

אתם מוזמנים לבקר בספריה הבולאית של התאחדות בולאי ישראל במשרד ההתאחדות החדשים ברחוב אבן גבירול 39, תל אביב. הספריה פתוחה בימי חמישי בין השעות 8:00 ל-15:00. ניתן לשאול ספרים גם באמצעות הדואר. לפרטים נוספים ניתן לפנות ליעל בטלפון 03-6295547.

תימאטיקה מתחת לפטיש

הפעם נתייחס לבית המכירות של ד"ר ריינהרד פישר הפועל בעיר בון בגרמניה. בית העסק הזה מקיים שש מכירות פומביות בכל שנה, אם כי חלקן אינן מוקדשות לבולאות אלא לנומסמטיקה ולתכשיטים. הפריטים המוצגים להלן לקוחים מהמכירה של פישר שהתקיימה בסוף חודש מרץ.

הפריט הראשון הוא מעטפה משנת 1932 עם חותמת מהעיר ארפורט, עם הכיתוב "ארפורט - עיר הפרחים של גרמניה" ואיור של פרח. החותמת כשלעצמה אינה נדירה, וניתן למצוא אותה באתרים שונים במחיר חד ספרתי ביורו. המעטפה הנראית כאן מוצעת במחיר התחלתי של 220 יורו. הסיבה למחיר גבוה זה היא מתחום "תולדות הדואר": המעטפה כללה תוכן בכתב ברייל, ונהנתה מתעריף דואר מיוחד ומוזל. שימוש כזה הוא נדיר מאוד: כמה מכתבים נשלחים לציבור כבדי הראייה? שימוש לב, כי מדובר כאן במכתב מסחרי (כלומר, לא בולאי). לדעתנו, שימוש כה נדיר מצדיק את המחיר הגבוה, בוודאי אם הקונה הוא אספן בנושא פרחים המתעתד להציג את האוסף שלו באופן תחרותי.

הנה עוד פריט מעניין מתחום תולדות הדואר. הפעם עסקין במעטפה מתקופת האינפלציה בגרמניה, אשר נשלחה מהלברשטאדט לברלין ב-6 בנובמבר 1923, והגיעה ליעדה למחרת היום. המעטפה נושאת 50 בולים (חלקם מודבקים על צידה האחורי עקב חוסר במקום בחזית) בערך נקוב של עשרה מיליון מארק כל אחד. סך כל הביול הוא 500 מיליון מארק, וזה היה התעריף למכתב מקומי במהלך השבוע שבין ה-5 בנובמבר ל-12 בחודש (ב-12 בנובמבר המחיר קפץ פי עשרה!). ללא ספק פריט מעניין ובמצב טוב, בהתחשב בכך שהוא בן 100 שנה.

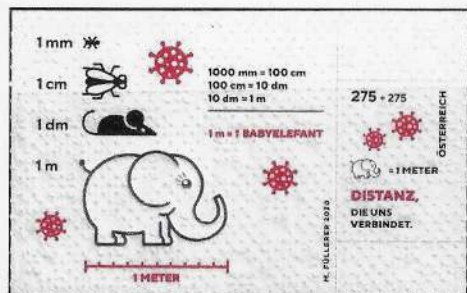
הפריט הזה הוצע כבר בעבר במכירה של פישר במחיר התחלתי של 300 יורו, ולא נמכר. הפעם המחיר ההתחלתי היה 250 יורו, וגם הפעם לא היו קונים. במכירה הבאה יוצע מן הסתם פריט זה בהוזלה נוספת.

הפריט האחרון מן המכירה של פישר אותו נציג הפעם הוא בול גרמני בנושא זהירות בדרכים משנת 1953. הבול המוצע הוא לא מנוקבב, ומלווה אותו תעודת מומחה המאשרת את כשרותו. המחיר ההתחלתי היה 500 יורו, ולדעתנו זה מחיר גבוה מאוד. מסתבר, שציבור הקונים חשב אחרת, והמחיר הסופי היה לא פחות מ-650 יורו!

חידה בולאית

מאחורי אחד עשר הבולים המובאים כאן מסתתרים ביטויים ובהם המילה "בית". עליכם לזהות את הביטויים, אשר חלקם קלים מאוד לפענוח. כדי להקל עליכם את האתגר, נסתפק בתשע תשובות נכונות.

את התשובות לחידון יש לשלוח למערכת "נושאון" באמצעות הדואר האלקטרוני לכתובת noson.ed@gmail.com, וזאת עד ליום **1.8.2023**.

בין הפותרים נכונה יוגרל פרס בולאי מתנת התאחדות בולאי ישראל.

א י ל " ת - דו"ח כספי לשנת 2022

	<u>הכנסות</u>
15,280.00	דמי חבר
9,000.00	הכנסות אחרות
9,534.16	יתרה משנה קודמת
₪ 33,814.16	<u>סה"כ הכנסות</u>
	<u>הוצאות</u>
9,477.00	דפוס ועריכת "נושאון"
750.56	הוצאות ביול ודואר
126.85	עמלות בנק הדואר
5,000.00	דמי חבר להתאחדות
9,000.00	הוצאות אחרות
₪ 24,354.41	<u>סה"כ הוצאות</u>
₪ 9,459.75	יתרה ליום 31.12.21

ועד איל"ת מרכין ראש בצער על פטירתו של חברנו

משה מיכאלי ז"ל

משה היה מראשוני החברים באיל"ת, והיה מהאספנים התמטים הבולטים בישראל. התצוגה שלו "הצלב האדום – בכל מקום ועבור כל אחד" זכתה במדליית זהב.

משה היה חבר פעיל באיל"ת, ושימש גם כחבר בוועד האגודה. ב-1994 אירגן (יחד עם ד"ר עמנואל אילן ז"ל ועם ד"ר הדי פייבל יבדל"א) תערוכת בולים וצילומים בנושא הצלב האדום והרפואה.

יהי זכרו ברוך!

"בוקר של בולים"

הנכם מוזמנים למפגש "בוקר של בולים", אשר יתקיים ביום שישי ה-23 ביוני במשרדי התאחדות בולאי ישראל ברחוב אבן גבירול 39, תל אביב.

תכנית המפגש:

התכנסות, כיבוד קל	9:30 – 9:00
דברי פתיחה	9:40 – 9:30
"פריטים בפירוט" – מספר אספנים יציגו פריט אחד מהאוסף שלהם	10:30 – 9:40
חידון בולאי נושא פרס על פלטפורמת Kahoot	11:00 – 10:30
מכירה פומבית	12:00 – 11:00

הכניסה חופשית.

אין צורך בהרשמה מראש.

נשמח לראותכם!

